РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 1 (30)

Січень – лютий 2020 р.

DOI 10.53672/ej.1.2020

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.1.2020

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2020, № 1 (30)

січень – лютий 2020 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.1.2020[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2020. — № 1 (30) (січень – лютий 2020). — 54 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2020
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2020

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *10*

Деменко К. С., Большаков С. І. Оцінка вартості земельних сервітутів **10**

Большаков С. І. Критерії проведення судової експертизи щодо цивільних та кримінальних справ в Україні (Частина 1). **13**

Цільмак О. М. Бібліотека психологічної експертизи: Цільмак О.М. Судово-психіатрична експертиза: навчальний посібник. [Текст] **16**

Кириченко О. А. Основні здобутки наукової школи юриспруденції професора Аланкіра: мультимедійна презентація **18**

Ланцедова Ю. О. Сутність, базисні властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу та насилля: мультимедійна презентація **21**

Ланцедова Ю. А. Сутність, базові властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу й насильства : мультимедійна презентація **23**

Большаков С. І., Деменко К. С. Особливості судово-експертної діяльності в Україні **26**

1.2. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *29*

Верховний Суд. Сім ключових постанов Верховного Суду щодо застосування поліграфу /детектору брехні/ **29**

В складі відділення кримінально-правових наук Національної академії правових наук в 1995 році створено Координаційне бюро з проблем криміналістики, юридичної психології та судових експертиз . **32**

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ **36**

Думка психолога: Якщо дитина допускається до навчання зі зброєю, відповідальність за таке навчання дитини і подальші дії дитини покладається на організаторів цього навчання, - Олег Анатолійович Назаров **36**

Складнощі та шляхи побудови самоврядування судових експертів в Україні: тези доповіді на засіданні круглого столу «Проблеми рефо-

рмування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя» 6-7 лютого 2020 року у Харкові 36

22 січня 2020 року Міністерство юстиції України наказом № 218/5 дозволило громадським організаціям судових експертів увійти до складу Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України 37

Міністерство юстиції України підписало наказ від 03.02.2020 року № 335/5, яким встановило, що рецензування не проводиться з метою спростування чи підтвердження висновків експертів 37

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 40

Поліграф «Астрея» (м. Дніпро) 40

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 42

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 45

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 48

ВИХІДНІ ДАНІ 54

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» — реферативно-науковий. Він поєднує дві ознаки, визначені ДСТУ 3017:2015: науковий журнал містить публікації про теоретичні й прикладні дослідження, а реферативний — упорядковану сукупність бібліографічних записів разом із рефератами. Тому в номері є оригінальні статті, вперше оприлюднені в нашому виданні, і реферати праць, які вже виходили в інших виданнях, на офіційних сайтах або в судових рішеннях. Кожен реферат має позначку «Реферат», анотацію та бібліографічний опис першоджерела: за кілька хвилин ви дізнаєтеся головне й зможете прочитати оригінал повністю.[1]

Шановні читачі! Кожен висновок судового експерта починається з питання, на яке ще ніхто не дав відповіді. У номері 2020, № 1 (30) ми зібрали 9 матеріалів, які допомагають шукати такі відповіді: поліграф і виявлення обману, правові позиції Верховного Суду, нормативне регулювання експертизи.

> *З історії світової судової експертизи. Після «Бійні в День святого Валентина» (Чикаго, лютий 1929 року, розстріл семи гангстерів) за підтримки декана юридичної школи Джона Генрі Вігмора постала перша в США незалежна криміналістична лабораторія при Північно-Західному університеті. Келвін Годдард, якого називають «батьком судової балістики», встановив, що сліди на кулях і гільзах збігаються зі зброєю, знайденою в Мічигані.[2]*

Радимо почати з матеріалу «Оцінка вартості земельних сервітутів», який читачі обирають найчастіше. Можливо, саме ваше дослідження стане наступною сторінкою в історії судової експертизи. Редакція відкрита для статей науковців і практиків.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Then: Law School Lab Advanced Study of Ballistics. Northwestern Magazine (Winter 2016). URL: https://www.northwestern.edu/magazine/winter2016/campuslife/then-law-school-lab-advanced-study-of-ballistics-calvin-goodard-forensic-ballistics_print.html (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Оцінка вартості земельних сервітутів[1]

Деменко К. С., Большаков С. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 24.06.2020

Анотація. Деменко К. С. і Большаков С. І. звертаються до питання, з яким стикаються бухгалтери, оцінювачі та судові експер-

ти: як визначити вартість права приватного земельного сервітуту, якщо вітчизняної науково обґрунтованої методики для цього немає. Майнові права на земельні ділянки (сервітут, емфітевзис, суперфіцій) автори розглядають як складник нематеріальних активів підприємств, а сервітут називають одним із найпоширеніших інструментів користування чужою землею. Мета дослідження полягає в розробленні обліково-аналітичного інструментарію визначення вартості права земельного сервітуту з урахуванням соціально-економічних чинників. Проаналізовано ст. 98 Земельного кодексу України, п. 47 постанови Кабінету Міністрів України від 11.12.2002 № 1531 «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок», що передбачає порівняльний підхід, і наукові публікації з цієї теми. Автори показують, що через нерозвинений ринок землі та брак даних про продаж обтяжених ділянок такий розрахунок в Україні практично неможливий, тому вартість сервітуту зазвичай визначають домовленістю сторін. Вони пропонують враховувати платоспроможність суб'єкта, на користь якого встановлено сервітут, рельєф ділянки, наявність інженерних комунікацій і прозорість розрахунків. Методику продемонстровано на прикладі ділянки площею 3,38 сотки в Одесі зі зливовим колектором, на якій приватна особа збудувала будинок. Ринкову вартість ділянки визначено порівняльним підходом (33,8 тис. дол. США), вартість колектора витратним підходом за даними системи Prozorro (1 983 800 грн), а сукупну вартість сервітуту в 2 890 654 грн. Щомісячний ануїтетний платіж, обчислений із коефіцієнтом користування сервітутом на рівні ставки земельного податку (0,3 %), становить 723 грн. Дохідний підхід автори вважають недоцільним через суб'єктивність прогнозу доходу. У висновках наголошено, що єдиної методики оцінки земельних сервітутів в Україні немає, Фонд державного майна її не розробив, і це обмежує надходження до державного та місцевих бюджетів. Запропонований інструментарій може стати в пригоді оцінювачам і судовим експертам у справах, де потрібно визначити вартість земельного сервітуту.

Ключові слова: земельний сервітут, оцінка вартості, майнові права, земельна ділянка, нематеріальні активи, порівняльний підхід, витратний підхід, ануїтетний платіж, оцінювач, ринкова вартість.

Valuation of Land Servitudes

Demenko K. S., Bolshakov S. I.

Abstract. Ukrainian accountants, valuers and forensic experts lack a scientifically grounded national methodology for valuing the right of a private land servitude, although servitudes are among the most common instruments for using another person's land. Demenko K. S. and Bolshakov S. I. treat property rights to land plots (servitude, emphyteusis and superficies) as part of a company's intangible assets and aim to develop an accounting and analytical tool for valuing a land servitude that takes socio-economic factors into account. The study analyses Article 98 of the Land Code of Ukraine, paragraph 47 of Cabinet of Ministers Resolution No. 1531 of 11 December 2002 on expert monetary valuation of land plots, which prescribes a comparative approach, and the relevant literature. The authors show that, given the undeveloped land market and the absence of sales data on encumbered plots, this calculation is hardly feasible in practice, so servitude payments are usually set by agreement. They propose accounting for the solvency of the beneficiary, the plot's relief, existing utility networks and transparency of calculations. The method is illustrated by a 338 m^2 plot in Odesa with a storm-water collector built over by a private house: the land value is estimated by the comparative approach (USD 33,800), the collector by the cost approach using Prozorro procurement data (UAH 1,983,800), and the servitude in total at UAH 2,890,654. The monthly annuity payment, calculated with a usage coefficient equal to the 0.3% land tax rate, amounts to UAH 723. The income approach is rejected as too subjective. The authors conclude that Ukraine lacks a unified methodology for valuing land servitudes, which limits budget revenues.

Keywords: land servitude, valuation, property rights, land plot, intangible assets, comparative approach, cost approach, annuity payment, valuer, market value.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 24.06.2020.

REFERENCES

1. Demenko K. S., Bolshakov S. I. Otsinka vartosti zemelnykh servitutiv [Valuation of Land Servitudes]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/2222-otsinka-vartosti-zemelnikh-servitutiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Критерії проведення судової експертизи щодо цивільних та кримінальних справ в Україні (Частина 1)[1]

Большаков С. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 24.06.2020

Анотація. Приводом для статті Большакова С. І. стали випадки, коли судові експерти різних установ доходять кардинально протилежних висновків щодо вартості майна та майнових прав. Автор ставить за мету обґрунтувати критерії проведення судової експертизи в цивільних і кримінальних справах, які, на його думку, дадуть змогу звести нанівець маніпулювання результатами експертиз і науково обґрунтовано добирати експертів, яким доручають дослідження. Методом роботи є зіставлення норм Конституції України (п. 14 ч. 1 ст. 92), Цивільного процесуального кодексу (ст. 72, 102), Кримінального процесуального кодексу (ст. 3, 9, 69, 102), Закону України «Про судову експертизу» (ст. 1, 3, 7, 7-1, 9, 10), Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (ст. 4, 10, 15) і Порядку рецензування висновків судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 25.05.2015 № 775/5. Автор доводить, що

чинне законодавство дозволяє проводити експертизи не лише атестованим судовим експертам, а й іншим фахівцям, зокрема оцінювачам, за винятком експертиз, що належать до виключної компетенції державних спеціалізованих установ. Звідси перший критерій: усі такі особи мають керуватися єдиними методичними підходами, тобто законами про судову експертизу й оцінку майна, національними стандартами оцінки, стандартами фінансової звітності та бухгалтерського обліку; при цьому експерти державних установ, за спостереженням автора, мають доступ до «закритих» методик. Другий критерій стосується документального підтвердження спеціальних знань (кваліфікаційне свідоцтво оцінювача, диплом не нижче спеціаліста або понад десять років стажу), третій полягає в законній підставі дослідження (договір або ухвала суду). Як критерій наукової складової автор пропонує законодавчо закріпити вимогу щонайменше трьох публікацій на рік у фахових виданнях. У висновках Большаков С. І. стверджує, що проводити експертизи можуть також особи, не внесені до Реєстру атестованих судових експертів, і особи, чиє кваліфікаційне свідоцтво втратило чинність; що спеціальні знання можуть стосуватися будь-якої сфери, крім правової; що експерт повинен мати вищу освіту рівня не нижче спеціаліста. Стаття становить інтерес для суддів, адвокатів, судових експертів-оцінювачів як дискусійний погляд на межі допуску фахівців до судово-експертної діяльності.

Ключові слова: судова експертиза, критерії проведення експертизи, судовий експерт, оцінювач, висновок експерта, Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон «Про судову експертизу», оцінка майна, спеціальні знання.

Criteria for Conducting Forensic Examinations in Civil and Criminal Cases in Ukraine (Part 1)

Bolshakov S. I.

Abstract. Conflicting expert opinions on the value of property and property rights, issued by experts from different institutions,

prompted Bolshakov S. I. to formulate criteria for conducting forensic examinations in civil and criminal cases in Ukraine. The author argues that such criteria would help prevent manipulation of expert findings and allow a scientifically grounded selection of experts. The study compares provisions of the Constitution of Ukraine, the Civil Procedure Code and the Criminal Procedure Code (including the articles on the expert and on the expert opinion), the Law of Ukraine on Forensic Examination, the Law on Valuation of Property, Property Rights and Professional Valuation Activity, and the procedure for reviewing expert opinions approved by the Ministry of Justice of Ukraine in 2015. The analysis shows that current legislation allows examinations to be carried out not only by certified forensic experts but also by other specialists, including valuers, except for examinations reserved for state specialised institutions. Three criteria are proposed: the use of uniform methodological approaches based on valuation laws, national valuation standards and financial reporting and accounting standards; documentary proof of special knowledge, such as a valuer's qualification certificate, a specialist-level degree or more than ten years of professional experience; and a lawful basis for the examination, namely a contract or a court ruling. The author further suggests a statutory requirement of at least three publications per year in professional journals as evidence of scientific competence. He concludes that special knowledge may relate to any field except law and that an expert must hold at least a specialist-level degree. The paper offers a debatable but practice-oriented view of who may act as an expert.

Keywords: forensic examination, criteria for examination, forensic expert, valuer, expert opinion, Civil Procedure Code of Ukraine, Criminal Procedure Code of Ukraine, Law on Forensic Examination, property valuation, special knowledge.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 24.06.2020.

REFERENCES

1. Bolshakov S. I. Kryterii provedennia sudovoi ekspertyzy shchodo tsyvilnykh ta kryminalnykh sprav v Ukraini (Chastyna 1) [Criteria for Conducting Forensic Examinations in Civil and Criminal Cases in Ukraine (Part 1)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/2220-kriteriji-provedennya-sudovoji-ekspertizi-shchodo-tsivilnikh-ta-kriminalnikh-sprav-v-ukrajini-chastina-1 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Бібліотека психологічної експертизи: Цільмак О.М. Судово-психіатрична експертиза: навчальний посібник. [Текст][1]

Цільмак О. М.

Реферат · оприлюднено 20.06.2021

Реферат. Навчальний посібник О. М. Цільмак «Судово-психіатрична експертиза» (Одеса : видавець Букаєв В. В., 2014, 104 с.) підготовлено як базове видання для засвоєння навчальної дисципліни «Судова психіатрія». Основне коло читачів посібника становлять студенти, курсанти, слухачі й викладачі закладів вищої освіти системи МВС України. Водночас видання розраховане на ширшу професійну аудиторію, у практичній діяльності якої виникають питання судово-психіатричної експертизи: правників органів внутрішніх справ, прокурорів, суддів, юристів, а також студентів-медиків і лікарів-психіатрів. Реферат вміщено в серії «Бібліотека психологічної експертизи», де журнал систематизує навчальну літературу, суміжну з судово-психологічною експертизою. Публікацію супроводжує повний бібліографічний опис посібника з посиланням на його електронну копію; крім основного посилання, журнал подає резервне URL-посилання, щоб текст залишався доступним для ознайомлення навіть у разі зникнення першоджерела з мережі.

Ключові слова: судово-психіатрична експертиза, судова психіатрія, навчальний посібник, заклади вищої освіти МВС України, спеціальні знання, бібліотека психологічної експертизи.

Tsilmak O. M. Forensic Psychiatric Examination: A Study Guide

Tsilmak O. M.

Abstract. The study guide by O. M. Tsilmak, Forensic Psychiatric Examination (Odesa: Publisher Bukaiev V. V., 2014, 104 pp.), was prepared as a core text for the academic course in forensic psychiatry. Its primary readers are students, cadets, trainees and teaching staff of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The guide is also intended for a wider professional audience whose practice raises questions of forensic psychiatric examination: lawyers of the internal affairs bodies, prosecutors, judges, legal practitioners, medical students and psychiatrists. The journal places the summary in its series Library of Psychological Expertise, which brings together teaching literature adjacent to forensic psychological examination. The publication provides a full bibliographic record of the guide with a link to its electronic copy and, in addition, a backup link maintained by the journal so that the text remains available even if the original online copy disappears.

Keywords: forensic psychiatric examination, forensic psychiatry, study guide, police higher education, special knowledge, library of psychological expertise.

Першоджерело: Цільмак О. М. Судово-психіатрична експертиза : навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 104 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.

REFERENCES

1. Tsilmak O. M. Biblioteka psykholohichnoi ekspertyzy: Tsilmak O.M. Sudovo-psykhiatrychna ekspertyza: navchalnyi posibnyk [Tsilmak O. M. Forensic Psychiatric Examination: A Study Guide]. [Tekst] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5223-biblioteka-psikhologichnoji-ekspertizi-tsilmak-o-m-sudovo-psikhiatrichna-ekspertiza-navchalnij-posibnik-tekst-o-m-tsilmak-odesa-vidavets-bukaev-vadim-viktorovich-2014-104-s (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tsilmak O. M. Sudovo-psykhiatrychna ekspertyza [Forensic Psychiatric Examination] : navch. posib. Odesa : vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych, 2014. 104 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1CB15aqzI-FqH8HnZ7n38d-LC9L-HHEZDL/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Основні здобутки наукової школи юриспруденції професора Аланкіра: мультимедійна презентація[1]

Кириченко О. А.

Реферат · оприлюднено 16.02.2020

Реферат. Мультимедійна презентація О. А. Кириченка «Основні здобутки наукової школи юриспруденції професора Аланкіра» (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020; 8 слайдів) вийшла як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» з рекомендації вченої ради Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 5 від 08 січня 2020 р.). Автор, у 2020 р. доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи цього університету, стисло викладає основні відомості про наукову школу юриспруденції професора Аланкіра та напрацювання її представників, покликані створити доктринальну, законодавчу та іншу прикладну основу для реального перетворення України, як і будь-якої іншої держави, на правову державу. Центральне місце посідає обґрунтування інноваційного правового статусу інституту Президента держави та органів прокуратури як особливої наглядової гілки державної влади. Цій гілці О. А. Кириченко відводить забезпечення точного, одноманітного й неухильного дотримання правових актів, якнайефективніше пізнання, визнання, забезпечення і дотримання пра-

вового статусу соціосуб'єктів держави, оперативне попередження його порушень, а в разі порушення максимально повне відновлення. Конкретніше уявлення про напрями, які школа вважає своїми здобутками, дає стаття О. А. Кириченка та О. М. Бідея в «Журналі східноєвропейського права» (2019, № 68). Автори пропонують проєкт двох десятків статей «Конституційного кодексу України», модель єдиного антиделіктного органу у вигляді Верховного Суду з конституційною, антикримінальною, адміністративною, трудовою, цивільною й господарською палатами, передання функцій Конституційного Суду конституційній палаті Верховного Суду, право Генерального прокурора опротестовувати нелегітимні рішення касаційних судів і право Президента як гаранта скасовувати нелегітимні акти органів влади. Серед представників школи вони називають, зокрема, Ю. О. Ланцедову та О. С. Тунтулу. Презентація може зацікавити дослідників конституційного будівництва, прокурорського нагляду та гарантування прав людини.

Ключові слова: наукова школа юриспруденції професора Аланкіра, правова держава, наглядова гілка влади, інститут Президента, прокуратура, правовий статус соціосуб'єктів, Конституційний кодекс України, антиделіктний орган, мультимедійна презентація.

Main Achievements of Professor Alankir's Scientific School of Jurisprudence: A Multimedia Presentation

Kyrychenko O. A.

Abstract. This eight-slide multimedia presentation by O. A. Kyrychenko was issued in 2020 by Publisher Nazarov O. A. as a supplement to the e-journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice, on the recommendation of the Academic Council of the Pylyp Orlyk International Classical University (minutes No. 5 of 8 January 2020). It summarises the work of Professor Alankir's scientific school of jurisprudence, whose members seek to build a doctrinal, legislative and applied basis for the genuine transformation of Ukraine, and of any other state, into

a law-governed state. The author gives particular attention to an innovative legal status for the institution of the President and for the prosecution service, treated as a distinct supervisory branch of state power. This branch is expected to secure precise, uniform and strict compliance with legal acts, to recognise and safeguard the legal status of the state's social subjects, to prevent violations promptly and to restore that status as fully as possible once it has been breached. A related article by Kyrychenko and Bidei (Journal of Eastern European Law, 2019, No. 68) shows how these ideas are elaborated: a draft of some twenty articles of a Constitutional Code of Ukraine, a single anti-delict body in the form of a Supreme Court with specialised chambers, transfer of constitutional review to a constitutional chamber of that court, and powers for the Prosecutor General and the President to contest or annul illegitimate decisions. The presentation is relevant to researchers of constitutional reform, prosecutorial supervision and the protection of human rights.

Keywords: Professor Alankir's school of jurisprudence, law-governed state, supervisory branch of power, presidency, prosecution service, legal status of social subjects, Constitutional Code of Ukraine, anti-delict body, multimedia presentation.

Першоджерело: Кириченко О. А. Основні здобутки наукової школи юриспруденції професора Аланкіра : мультимедійна презентація. Київ : Видавець Назаров О. А., 2020. 8 слайдів (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»).[1] Реферат оприлюднено в журналі 16.02.2020.

REFERENCES

1. Kyrychenko O. A. Osnovni zdobutky naukovoi shkoly yurysprudentsii profesora Alankira: multymediina prezentatsiia [Main Achievements of Professor Alankir's Scientific School of Jurisprudence: A Multimedia Presentation] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/1057-

kirichenko-o-a-osnovni-zdobutki-naukovoji-shkoli-yurisprudentsiji-profesora-alankira-multimedijna-prezentatsiya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Сутність, базисні властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу та насилля: мультимедійна презентація[1]

Ланцедова Ю. О.

Реферат · оприлюднено 16.02.2020

Реферат. Презентацію Ю. О. Ланцедової «Сутність, базисні властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу та насилля» (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020; 35 слайдів) підготовлено за науковою редакцією О. А. Кириченка й видано як додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». Видання рекомендувала вчена рада Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 5 від 08 січня 2020 р.), у його вихідних даних наведено індекси УДК 340.12 (075.8) і ББК 67.0я73. Авторка, за даними 2020 р. кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу Національного авіаційного університету, розкриває сутність і причини двох різновидів девіантної поведінки фізичних осіб: безделіктної (такої, що не становить правопорушення) та антисоціальної. Далі розглянуто можливості подолання такої поведінки державним примусом, який застосовується безпосередньо або делегується сім'ї, колективу чи соціальному оточенню особи. Викладено базисні властивості цього примусу й повноваження антиделіктологів, тобто суб'єктів, що його застосовують, а також низку тісно пов'язаних із цими положеннями інноваційних підходів наукової школи юриспруденції професора Аланкіра. Уже назва праці окреслює її предмет як розмежування трьох суміжних, але не тотожних явищ: девіантної поведінки, примусу й насильства. Місце презентації в доробку школи увиразнюють інші публікації її представників. О. А. Кириченко та О. М. Бідей (2019) згадують Ю. О. Ланцедову

серед учасників школи, а в спільній статті О. А. Кириченка, Ю. А. Ланцедової й О. В. Косаревської про антикорупційну парадигму освітнього комплексу (2020) вжито близьке за змістом поняття «антиделіктні органи», тобто органи, зобов'язані в межах своєї компетенції вживати заходів для подолання корупції. Презентацію адресовано широкому колу вітчизняних і закордонних практичних працівників та науковців.

Ключові слова: девіантна поведінка, безделіктна поведінка, антисоціальна поведінка, державний примус, делегований примус, насильство, антиделіктологи, наукова школа професора Аланкіра.

The Essence, Basic Properties and Delimitation of Deviant Behaviour, Coercion and Violence: A Multimedia Presentation

Lantsedova Yu. O.

Abstract. This 35-slide multimedia presentation by Yu. O. Lantsedova, edited by O. A. Kyrychenko, was issued in 2020 by Publisher Nazarov O. A. as a supplement to the e-journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice and was recommended by the Academic Council of the Pylyp Orlyk International Classical University (minutes No. 5 of 8 January 2020). The author, in 2020 a candidate of legal sciences and associate professor at the Department of Criminal Law and Procedure of the National Aviation University, examines the nature and causes of two kinds of deviant behaviour of natural persons: conduct that does not amount to an offence and antisocial conduct. She then considers how such behaviour can be overcome by state coercion, applied either directly or delegated to the family, the work collective or the person's social environment. The presentation sets out the basic properties of this coercion, the powers of the anti-delictologists who apply it, and several related innovative approaches developed by Professor Alankir's scientific school of jurisprudence. As the title indicates, the work also seeks to draw a line between deviance, coercion and violence as adjacent but distinct phenomena. Other publications help to place it in con-

text: Kyrychenko and Bidei (2019) list Lantsedova among the school's members, and a 2020 article by Kyrychenko, Lantsedova and Kosarevska uses the related notion of anti-delict bodies, meaning authorities obliged to counter corruption within their competence. The presentation is intended for a broad audience of practitioners and researchers in Ukraine and abroad.

Keywords: deviant behaviour, non-delictual deviance, antisocial behaviour, state coercion, delegated coercion, violence, anti-delictologists, Professor Alankir's school.

Першоджерело: Ланцедова Ю. О. Сутність, базисні властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу та насилля : мультимедійна презентація / за ред. О. А. Кириченка. Київ : Видавець Назаров О. А., 2020. 35 слайдів (Додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»). Реферат оприлюднено в журналі 16.02.2020.

REFERENCES

1. Lantsedova Yu. O. Sutnist, bazysni vlastyvosti ta rozmezhuvannia deviantnoi povedinky, prymusu ta nasyllia: multymediina prezentatsiia [The Essence, Basic Properties and Delimitation of Deviant Behaviour, Coercion and Violence: A Multimedia Presentation] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/1058-lantsedova-yu-o-sutnist-bazisni-vlastivosti-ta-rozmezhuvannya-deviantnoji-povedinki-primusu-ta-nasillya-multimedijna-prezentatsiya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Сутність, базові властивості та розмежування девіантної поведінки, примусу й насильства : мультимедійна презентація[1]

Ланцедова Ю. А.

Реферат · оприлюднено 17.02.2020

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Російсько-українська версія мультимедійної презентації Ю. А. Ланцедової (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020; 60 слайдів; наук. ред. О. А. Кириченко) обсяжніша за українське видання того самого року, що налічує 35 слайдів, і присвячена тій самій проблемі: сутності, базисним властивостям і розмежуванню девіантної поведінки, примусу й насильства. Обидва видання рекомендувала вчена рада Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика (протокол № 5 від 08 січня 2020 р.), обидва поширюються як додатки до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». Бібліографічний опис і основну анотацію подано російською мовою, паралельну анотацію українською; за змістом обидві анотації збігаються. Авторка аналізує сутність і причини безделіктної та антисоціальної девіантної поведінки фізичних осіб, тобто відхилень, які або не досягають рівня правопорушення, або мають антисоціальний характер. Розглянуто можливості їх подолання державним примусом, що застосовується прямо або делегується сім'ї, колективу чи соціальному оточенню особи. Схарактеризовано базисні властивості такого примусу, повноваження антиделіктологів, які його застосовують, і пов'язані з цим інноваційні підходи наукової школи юриспруденції професора Аланкіра. Винесене в назву розмежування трьох понять окреслює предмет праці як співвідношення відхильної поведінки, примусового впливу та насильства. Контекст дослідження увиразнюють публікації представників школи. О. А. Кириченко та О. М. Бідей (2019) називають Ю. А. Ланцедову серед її учасників, а у статті О. А. Кириченка, Ю. А. Ланцедової й О. В. Косаревської про антикорупційну парадигму освітнього комплексу (2020) поняття «антиделіктні органи» застосовано до органів, зобов'язаних у межах компетенції вживати заходів для подолання корупції. Видання призначене для широкого кола вітчизняних і закордонних практичних працівників та науковців.

Ключові слова: девіантна поведінка, примус, насильство, безделіктна поведінка, антисоціальна поведінка, делегований державний примус, антиделіктологи, наукова школа професора Аланкіра, двомовне видання.

The Essence, Basic Properties and Delimitation of Deviant Behaviour, Coercion and Violence: A Multimedia Presentation (Russian–Ukrainian Edition)

Lantsedova Yu. A.

Abstract. The Russian–Ukrainian edition of Yu. A. Lantsedova's multimedia presentation (60 slides, edited by O. A. Kyrychenko; Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2020) is a more extensive counterpart of the 35-slide Ukrainian edition released in the same year and deals with the same problem: the essence, basic properties and delimitation of deviant behaviour, coercion and violence. Both editions were recommended by the Academic Council of the Pylyp Orlyk International Classical University (minutes No. 5 of 8 January 2020) and are distributed as supplements to the e-journal Forensic Psychological Examination. Application of the Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice. The bibliographic record and the main abstract are in Russian, with a parallel abstract in Ukrainian. The author explores the essence and causes of deviant conduct of natural persons that either falls short of an offence or is antisocial, and discusses how it can be overcome by state coercion exercised directly or delegated to the family, the collective or the wider social environment. The presentation describes the basic properties of that coercion, the powers of the anti-delictologists who apply it and related innovative approaches of Professor Alankir's scientific school of jurisprudence. Its title frames the subject as the delimitation of three neighbouring phenomena. Publications by members of the school help to situate the work: Kyrychenko and Bidei (2019) name Lantsedova among the school's representatives, while Kyrychenko, Lantsedova and Kosarevska (2020) apply the term anti-delict bodies to authorities that must counter corruption within their remit. The edition addresses practitioners and scholars in Ukraine and abroad.

Keywords: deviant behaviour, coercion, violence, non-delictual deviance, antisocial conduct, delegated state coercion, anti-delictologists, Professor Alankir's school, bilingual edition.

Першоджерело: Ланцедова Ю. А. Сущность, базисные свойства и разграничение девиантного поведения, принуждена и насилия : мультимедийная презентация / под ред. А. А. Кириченко. Киев : Издатель Назаров О. А., 2020. 60 слайдов. Рус.-укр. (Приложение к электронному реферативно-научному журналу «Судебно-психологическая экспертиза. Применение полиграфа и специальных знаний в юридической практике»). Реферат оприлюднено в журналі 17.02.2020.

REFERENCES

1. Lantsedova Yu. A. Sutnist, bazovi vlastyvosti ta rozmezhuvannia deviantnoi povedinky, prymusu y nasylstva [The Essence, Basic Properties and Delimitation of Deviant Behaviour, Coercion and Violence: A Multimedia Presentation (Russian–Ukrainian Edition)] : multymediina prezentatsiia : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/profesor-kirichenko-o-a/1061-lantsedova-yu-a-sushchnost-bazisnye-svojstva-i-razgranichenie-deviantnogo-povedeniya-prinuzhdena-i-nasiliya-multimedijnaya-prezentatsiya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Особливості судово-експертної діяльності в Україні[1]

Большаков С. І., Деменко К. С.

Оригінальна публікація · оприлюднено 24.06.2020

Анотація. Большаков С. І. і Деменко К. С. (ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», Одеса) ставлять під сумнів законність судово-експертної діяльності, яку провадять працівники державних спеціалізованих установ: науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України та експертної служби МВС України. Вихідною є теза, що входження

України до європейського економічного простору вимагає дотримання принципів законності й прозорості в судовій експертизі, призначення якої полягає в захисті інтересів держави, громадян і суб'єктів господарювання. Мета статті полягає в обґрунтуванні критеріїв, яким має відповідати проведення судових експертиз експертами державних установ. Нормативну базу аналізу становлять п. 14 ч. 1 ст. 92 і ст. 19 Конституції України, ст. 7 і 10 Закону України «Про судову експертизу», Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів (наказ Мін'юсту від 03.03.2015 № 301/5 зі змінами від 10.01.2019 № 82/5) і Положення про головні територіальні управління юстиції (наказ від 23.06.2011 № 1707/5). Автори зіставляють вимогу ч. 2 ст. 10 Закону про відповідну вищу освіту рівня не нижче спеціаліста з вимогою Положення про ступінь магістра й урахування навчального часу з профільних дисциплін за додатком до диплома. Посилаючись на короткий аналіз відомостей Реєстру атестованих судових експертів, вони стверджують, що значна частина експертів державних установ не має відповідної вищої освіти, а на запити про освіту працівників установи Мін'юсту відповідають посиланням на конфіденційність персональних даних (ст. 11 Закону України «Про інформацію»). Звідси висновок: експертно-кваліфікаційні комісії Мін'юсту та ДНДЕКЦ МВС фактично самостійно присвоюють кваліфікацію своїм працівникам, тоді як контроль головних територіальних управлінь юстиції поширюється на атестованих експертів, які не працюють у державних установах. Отже, на думку авторів, судово-експертна діяльність в Україні не завжди ґрунтується на засадах законності, незалежності, об'єктивності й повноти дослідження. Запропоновано законодавчо закріпити два критерії: обов'язкову вищу освіту за експертною спеціальністю та підтвердження наукової складової спеціальних знань, зокрема не менше трьох публікацій на рік у фахових виданнях.

Ключові слова: судова експертиза, судовий експерт, державні спеціалізовані установи, НДІСЕ Мін'юсту, НДЕКЦ МВС України,

експертно-кваліфікаційна комісія, атестація судових експертів, вища освіта за експертною спеціальністю, принцип законності, критерії оцінки діяльності.

Specific Features of Forensic Expert Activity in Ukraine

Bolshakov S. I., Demenko K. S.

Abstract. Bolshakov S. I. and Demenko K. S., experts of a private research institute of forensic examination and valuation in Odesa, question whether forensic examinations performed by employees of state specialised institutions in Ukraine always meet the requirement of legality. They proceed from the premise that Ukraine's integration into the European economic area calls for lawful and transparent forensic expert activity that protects the interests of the state, citizens and businesses. The paper aims to substantiate criteria that examinations conducted by experts of the forensic research institutes of the Ministry of Justice and of the expert service of the Ministry of Internal Affairs should satisfy. The authors analyse Articles 19 and 92 of the Constitution of Ukraine, Articles 7 and 10 of the Law of Ukraine On Forensic Examination, the Regulation on Expert Qualification Commissions and Certification of Forensic Experts (Ministry of Justice Order No. 301/5 of 3 March 2015, as amended in 2019) and the Regulation on the main territorial departments of justice. Comparing the statutory requirement of relevant higher education with the master's degree requirement of the Regulation, and relying on a brief review of the State Register of Certified Forensic Experts, they argue that a considerable share of state experts lack education matching their expert specialty, while state institutions decline to disclose such data, citing confidentiality. In their view, the qualification commissions of the Ministry of Justice and of the State Forensic Science Centre of the Ministry of Internal Affairs de facto certify their own staff without external scrutiny. The authors propose to enshrine in law two criteria: higher education in the relevant expert specialty and proof of a scientific component of expertise, namely at least three papers a year in accredited specialised journals.

Keywords: forensic examination, forensic expert, state specialised institutions, Ministry of Justice of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, expert qualification commission, certification of forensic experts, expert education, rule of law, evaluation criteria.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 24.06.2020.

REFERENCES

1. Bolshakov S. I., Demenko K. S. Osoblyvosti sudovo-ekspertnoi diialnosti v Ukraini [Specific Features of Forensic Expert Activity in Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/2221-osoblivosti-sudovo-ekspertnoji-diyalnosti-v-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сім ключових постанов Верховного Суду щодо застосування поліграфу /детектору брехні/[1]

Верховний Суд.

Реферат · оприлюднено 09.02.2020

Реферат. Добірка постанов Верховного Суду 2018–2019 рр. ілюструє, за оцінкою Центру досліджень судової практики (повідомлення від 05.11.2019), різноспрямовану практику щодо застосування поліграфа («детектора брехні»). Редакція журналу попереджає, що ці рішення мають несистемний характер і передують новій практиці 2020 р. щодо судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа, яку подано окремою публікацією. Кожне рішення наведено з посиланням на Єдиний державний реєстр судових рішень і ключовими тезами. Касаційний господарський суд (постанова від 04.12.2018, справа № 911/3494/16) визнав, що висновки дослідження з використанням поліграфа не є належним дока-

зом оплати частки в статутному капіталі, бо договір вимагав нотаріально посвідченої заяви продавця, а первинних фінансових документів у справі немає. Касаційний цивільний суд (14.06.2018, № 753/21049/16-ц) зазначив, що ЦПК України в редакції, чинній під час апеляційного розгляду, не передбачав перевірки правдивості показань сторін за допомогою поліграфа. Касаційний кримінальний суд (06.03.2018, № 686/12914/16-к) не вбачив порушення права на захист у відмові призначити комплексну психолого-психофізіологічну експертизу з комп'ютерним поліграфом, про яку клопотала сторона захисту. КЦС ВС (14.03.2019, № 476/638/17) підтвердив, що ухвала про відмову в призначенні експертизи з поліграфом не входить до вичерпного переліку ч. 1 ст. 353 ЦПК України й окремо від рішення не оскаржується. Касаційний адміністративний суд (24.10.2019, № 810/4369/16), застосувавши Інструкцію Міндоходів, затверджену наказом від 02.08.2013 № 329, погодився, що опитування на поліграфі не є обов'язковим при прийнятті на роботу до митного органу, а його мета обмежується отриманням імовірної та орієнтувальної інформації; затягування з призначенням кандидата без документально підтверджених сумнівів у правдивості його відомостей визнано протиправним. Нарешті, КЦС ВС (22.05.2019, № 757/75494/17-ц) вказав, що порушення порядку дослідження з поліграфом під час судової експертизи у кримінальній справі оцінює суд, який цю справу розглядає. Добірка допомагає адвокатам, суддям і судовим експертам прогнозувати, як суди оцінюють допустимість і доказове значення психофізіологічних досліджень.

Ключові слова: поліграф, детектор брехні, Верховний Суд, судова практика, судово-психологічна експертиза, належність доказів, право на захист, оскарження ухвали про відмову в призначенні експертизи, психофізіологічне опитування, прийняття на державну службу.

Seven Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on the Use of the Polygraph (Lie Detector)

Verkhovnyi Sud.

Abstract. This digest brings together rulings of the Supreme Court of Ukraine of 2018 and 2019 that, according to the Centre for Judicial Practice Research (5 November 2019), reflect inconsistent approaches to the polygraph. The editors note that these rulings are unsystematic and precede the 2020 case law on forensic psychological examinations with a polygraph, published separately. Each ruling is linked to the Unified State Register of Court Decisions and summarised in key holdings. The Commercial Cassation Court (4 December 2018, case No. 911/3494/16) held that polygraph findings cannot prove payment for a company share where the contract required a notarised statement of the seller. The Civil Cassation Court (14 June 2018, No. 753/21049/16-ts) found that the Civil Procedure Code did not provide for testing the truthfulness of parties' statements with a polygraph. The Criminal Cassation Court (6 March 2018, No. 686/12914/16-k) saw no breach of the right to defence in refusing a comprehensive psychological and psychophysiological examination with a computer polygraph. In 2019 the Civil Cassation Court confirmed that a refusal to order such an examination cannot be appealed separately from the judgment (No. 476/638/17). The Administrative Cassation Court (24 October 2019, No. 810/4369/16), applying a 2013 departmental instruction, held that a polygraph interview is not mandatory when hiring customs officers and yields only probable, indicative information. Another civil ruling (No. 757/75494/17-ts) leaves procedural breaches in a polygraph examination to the criminal court. The digest helps lawyers, judges and forensic experts anticipate how courts treat psychophysiological evidence.

Keywords: polygraph, lie detector, Supreme Court of Ukraine, case law, forensic psychological examination, admissibility of evidence, right to defence, appeal against interlocutory ruling, pre-employment screening, psychophysiological interview.

Реферат оприлюднено в журналі 09.02.2020. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud. Sim kliuchovykh postanov Verkhovnoho Sudu shchodo zastosuvannia polihrafu [Seven Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on the Use of the Polygraph (Lie Detector)] /detektoru brekhni/ : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1053-sim-klyuchovikh-postanov-verkhovnogo-sudu-shchodo-zastosuvannya-poligrafu-detektoru-brekhni (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

В складі відділення кримінально-правових наук Національної академії правових наук в 1995 році створено Координаційне бюро з проблем криміналістики, юридичної психології та судових експертиз[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 26.06.2021

Анотація. Історико-організаційний нарис редакції журналу відтворює становлення Координаційного бюро з проблем криміналістики, юридичної психології та судових експертиз, створеного 1995 р. у складі відділення кримінально-правових наук Академії правових наук України (статусу національної академія набула 2010 р.). Нарис спирається на статтю В. Борисова та В. Батиргареєвої про двадцятирічну діяльність відділення («Вісник Національної академії правових наук України», 2013, № 2), довідкове видання «Науковці вищої кваліфікації Національного наукового центру "Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса"» (2020) та укази Президента України від 23.07.1993 № 275/93 і від 23.02.2010 № 233/2010. Простежено, як загальні збори Академії 1993 р. утворили шість відділень, як відділення кримінально-правових наук очолив академік В. В. Сташис (заступник М. П. Мелентьєв, учений секретар І. М. Даньшин) і хто з дійсних членів і членів-кореспондентів увійшов до його складу. Постановою Президії АПрН України від 21.06.1995 № 4/3 при відділенні створено шість координаційних бюро; бюро з проблем криміналістики, юридичної психології

та судових експертиз очолила В. О. Коновалова, заступником став В. К. Стринжа, ученим секретарем Г. А. Матусовський. Наведено одинадцять провідних тем роботи бюро: від криміналістичних засобів та інноваційних технологій протидії злочинності до проблем судової експертології, інформатизації судочинства, розслідування легалізації доходів і злочинів у фінансово-кредитній сфері. Описано зміни 2010 р. (чотири регіональні центри, керівні органи в Харкові) та оновлення бюро у 2019 р., коли Координаційне бюро з проблем криміналістики, судової експертизи, оперативно-розшукової діяльності та юридичної психології очолив академік В. Ю. Шепітько, а заступницею стала В. О. Коновалова. Окремо оцінено внесок В. О. Коновалової, яку редакція називає фундаторкою психолого-юридичної школи в Україні: її праці 1970–2005 рр. з логіки й психології слідчої тактики, психології розслідування та юридичної психології стали підґрунтям викладання цієї дисципліни. Нарис корисний дослідникам історії юридичної психології, криміналістики та судової експертизи.

Ключові слова: Національна академія правових наук України, відділення кримінально-правових наук, Координаційне бюро з проблем криміналістики, юридична психологія, судова експертиза, криміналістика, В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько, історія науки.

The Coordination Bureau on Problems of Criminalistics, Legal Psychology and Forensic Examinations Established in 1995 Within the Department of Criminal Law Sciences of the National Academy of Legal Sciences

Abstract. This historical essay by the journal's editorial board traces the Coordination Bureau on Problems of Criminalistics, Legal Psychology and Forensic Examinations, set up in 1995 within the Department of Criminal Law Sciences of the Academy of Legal Sciences of Ukraine, which gained national status in 2010. The account draws on an article by V. Borysov and V. Batyrhareieva on twenty years of the department's work (Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of

Ukraine, 2013, No. 2), on a 2020 reference book on senior researchers of the Hon. Prof. M. S. Bokarius National Scientific Centre Institute of Forensic Examinations, and on presidential decrees No. 275/93 of 23 July 1993 and No. 233/2010 of 23 February 2010. It describes how the Academy formed six departments in 1993, how academician V. V. Stashys came to head the department of criminal law sciences, and who of the full and corresponding members joined it. Presidium resolution No. 4/3 of 21 June 1995 created six coordination bureaus; this one was chaired by V. O. Konovalova, with V. K. Strynzha as deputy and H. A. Matusovskyi as academic secretary. Eleven research themes are listed, from criminalistic tools and innovative technologies against crime to forensic expertology, digitalisation of the judiciary and the investigation of money laundering and financial crimes. The essay then covers the 2010 reorganisation and the 2019 renewal of the bureau, chaired since then by academician V. Yu. Shepitko with Konovalova as deputy. Special attention goes to Konovalova as founder of the Ukrainian school of legal psychology, whose books of 1970 to 2005 shaped the teaching of the discipline. The essay is of interest to historians of legal psychology and forensic science.

Keywords: National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Department of Criminal Law Sciences, coordination bureau, legal psychology, forensic examination, criminalistics, Konovalova, Shepitko, history of science.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 26.06.2021.

REFERENCES

1. V skladi viddilennia kryminalno-pravovykh nauk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk v 1995 rotsi stvoreno Koordynatsiine biuro z problem kryminalistyky, yurydychnoi psykholohii ta sudovykh ekspertyz [The Coordination Bureau on Problems of Criminalistics, Legal Psychology and Forensic Examinations Established in 1995 Within the Department of Criminal Law Sciences of the National Academy of Legal Sciences]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v

yurydychnii praktytsi. 2020. № 1 (30). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5258-v-skladi-viddilennya-kriminalno-pravovikh-nauk-natsionalnoji-akademiji-pravovikh-nauk-v-1995-rotsi-stvoreno-koordinatsijne-byuro-z-problem-kriminalistiki-yuridichnoji-psikhologiji-ta-sudovikh-ekspertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

05.02.2020

Думка психолога: Якщо дитина допускається до навчання зі зброєю, відповідальність за таке навчання дитини і подальші дії дитини покладається на організаторів цього навчання, - Олег Анатолійович Назаров[1]

Журнал оприлюднив коментар головного редактора, психолога О. А. Назарова до відеосюжету журналіста «Новини Крим» Сергія Колісниченка від 5 лютого 2020 року про військово-патріотичне виховання кримських татар, українських пластунів і російських юнармійців. У сюжеті йдеться, що в росії підлітків навчають стрільби за програмою «Юнармії», зокрема в окупованому з 2014 року Криму, а український Пласт більше зосереджений на захисті, ніж на поводженні зі зброєю. За О. А. Назаровим, відповідальність за навчання дитини зі зброєю та її подальші дії несуть організатори.

13.02.2020

Складнощі та шляхи побудови самоврядування судових експертів в Україні: тези доповіді на засіданні круглого столу «Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя» 6-7 лютого 2020 року у Харкові[2]

6–7 лютого 2020 року в ХНДІСЕ імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса відбувся круглий стіл «Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя», присвячений змінам до законодавства про судову експертизу. Захід відкрив директор інституту О. М. Клюєв; участь узяли представники НАПрН України, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НДІСТСЕ СБУ, ДНДЕКЦ МВС, громадських об'єднань експертів. Від ГО «Всеукраїнська незалежна

науково-дослідна експертна спілка» О. А. Назаров виступив із доповіддю «Складнощі та шляхи побудови самоврядування судових експертів в Україні».

14.02.2020

22 січня 2020 року Міністерство юстиції України наказом № 218/5 дозволило громадським організаціям судових експертів увійти до складу Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України[3]

Наказом Мін'юсту від 22 січня 2020 року № 218/5 затверджено Зміни до Положення про науково-консультативну та методичну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України. За пп. 3.2 і 4.7 персональний склад президії НКМР затверджує Мін'юст, а секцій — голова президії за поданням керівників судово-експертних установ і громадських організацій судових експертів; від однієї громадської організації — не більше однієї особи до президії та до кожної секції. Протоколи секцій протягом 10 днів надсилають до Мін'юсту для оприлюднення.

23.02.2020

Міністерство юстиції України підписало наказ від 03.02.2020 року № 335/5, яким встановило, що рецензування не проводиться з метою спростування чи підтвердження висновків експертів[4]

Наказом Мін'юсту від 03.02.2020 № 335/5 затверджено Порядок проведення рецензування висновків судових експертів. Він охоплює висновки експертів НДУСЕ Мін'юсту, судових експертів поза державними спеціалізованими установами та проєкти висновків фахівців, які прагнуть отримати кваліфікацію судового експерта. Мета рецензування: вдосконалити майстерність експертів, якість і обґрунтованість висновків, а для проєктів висновків — оцінити рівень підготовки. Рецензування не проводять, щоб спростувати чи підтвердити висновок.

REFERENCES

1. Dumka psykholoha: Yakshcho dytyna dopuskaietsia do navchannia zi zbroieiu, vidpovidalnist za take navchannia dytyny i podalshi dii dytyny pokladaietsia na orhanizatoriv tsoho navchannia, - Oleh Anatoliiovych Nazarov [A Psychologist's Opinion: If a Child Is Admitted to Weapons Training, Responsibility for Such Training and the Child's Further Actions Lies with the Organisers of This Training – Oleh Anatoliiovych Nazarov]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 5 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6617-dumka-psikhologa-yakshcho-ditina-dopuskaetsya-do-navchannya-zi-zbroeyu-vidpovidalnist-za-take-navchannya-ditini-i-podalshi-diji-ditini-pokladaetsya-na-organizatoriv-tsogo-navchannya-oleg-anatolijovich-nazarov (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Skladnoshchi ta shliakhy pobudovy samovriaduvannia sudovykh ekspertiv v Ukraini: tezy dopovidi na zasidanni kruhloho stolu "Problemy reformuvannia bazovoho zakonodavstva Ukrainy z pytan ekspertnoho zabezpechennia pravosuddia" 6-7 liutoho 2020 roku u Kharkovi [Difficulties and Ways of Building Self-Governance of Forensic Experts in Ukraine: Abstract of a Report at the Round Table "Problems of Reforming the Basic Legislation of Ukraine on Expert Support of Justice", 6–7 February 2020, Kharkiv]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 13 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1054-6-7-lyutogo-2020-roku-v-misti-kharkovi-vidbulosya-zasidannya-kruglogo-stolu-na-temu-problemi-reformuvannya-bazovogo-zakonodavstva-ukrajini-z-pitan-ekspertnogo-zabezpechenn (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 22 sichnia 2020 roku Ministerstvo yustytsii Ukrainy nakazom № 218/5 dozvolylo hromadskym orhanizatsiiam sudovykh ekspertiv uviity do skladu Naukovo-konsultatyvnoi ta metodychnoi rady z problem sudovoi ekspertyzy pry Ministerstvi yustytsii Ukrainy [On 22 January 2020, the Ministry of Justice of Ukraine by Order No. 218/5 Allowed Public Organisations of Forensic Experts to Join the Scientific Advisory and Methodological Council on Problems of Forensic Examination at the Ministry of Justice of

Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 14 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1055-22-sichnya-2020-roku-ministerstvo-yustitsiji-ukrajini-nakazom-218-5-dozvolilo-gromadskim-organizatsiyam-sudovikh-ekspertiv-uvijti-do-skladu-naukovo-konsultativnoji-ta-metodichnoji-radi-z-problem-sudovoji-ekspertizi-pri-ministerstvi-yustitsiji-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Ministerstvo yustytsii Ukrainy pidpysalo nakaz vid 03.02.2020 roku № 335/5, yakym vstanovylo, shcho retsenzuvannia ne provodytsia z metoiu sprostuvannia chy pidtverdzhennia vysnovkiv ekspertiv [The Ministry of Justice of Ukraine Signed Order No. 335/5 of 03.02.2020, Establishing That Reviewing Is Not Carried out to Refute or Confirm Experts' Conclusions]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 23 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1065-ministerstvo-yustitsiji-ukrajini-pidpisalo-nakaz-vid-03-lyutogo-2020-roku-335-5-yakim-zatverdilo-polozhennya-proteshcho-retsenzuvannya-ne-provoditsya-z-metoyu-sprostuvannya-chi-pidtverdzhennya-visnovkiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ВІТЧИЗНЯНІ РОЗРОБКИ

Поліграф «Астрея» (м. Дніпро)

У Дніпрі з 2017 року створюють експериментальну модель вітчизняного комп'ютерного поліграфа з умовною назвою «Астрея» — на честь давньогрецької богині справедливості.

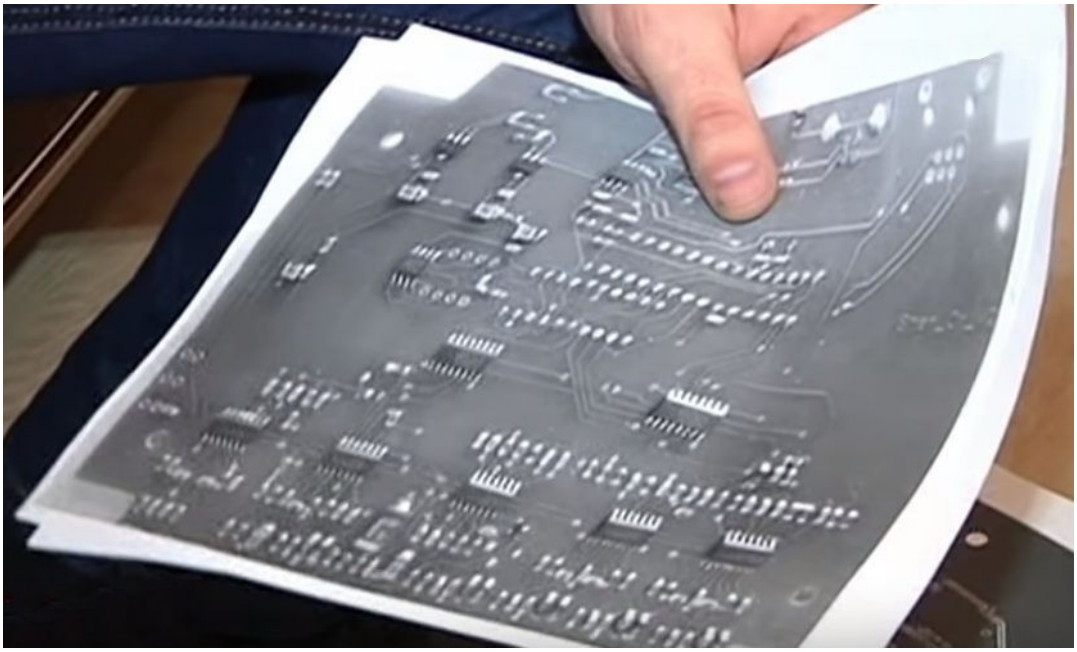
Розробку очолив поліграфолог, пенсіонер МВС України Олександр Будьонний разом з юристами, психологами, програмістами та інженерами-електромеханіками. Мета — прилад, який за технічними можливостями не поступався б іноземним аналогам, а коштував не більше 25 000 гривень [1].

Експериментальний зразок поліграфа «Астрея» з датчиками [1]

Під час науково-технічної роботи аналізували апаратну частину й датчики поліграфів, наявних на ринку. Апробацію «Астреї» пропонують провести в оперативних підрозділах Національної поліції Укра-

їни, які за Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» можуть опитувати осіб за їхньою згодою з використанням технічних засобів, що не пригнічують волю і не шкодять здоров'ю людей і довкіллю [1].

Плата приладу [1]

За повідомленням, технічні засоби пройшли перевірку на безпеку використання в практичній діяльності, а супровід застосування експериментальних зразків розробники забезпечують заочно й, за потреби, очно [1].

REFERENCES

1. V misti Dnipri (Ukraina) rozpochato rozrobku novoho vitchyznianoho polihrafa "Astreia", vartist yakoho mozhe ne perevyshchuvaty 25 000 hryven [Development of a New Domestic Polygraph 'Astreya' Costing No More than UAH 25,000 Begins in Dnipro (Ukraine)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 17 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/809-v-misti-dnipri-ukrajina-rozpochato-rozrobku-novogo-vitchiznyanogo-poligrafa-astreya-vartist-yakogo-mozhe-ne-perevishchuvati-25-000-griven (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невиріщені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2020. № 1 (30). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.1.2020. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19788-2020-1-30 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2020, № 1 (30) (січень – лютий 2020 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 54 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua